

Özgün araştırma

12-36 Aylık Çocukların Ekran Sürelerinin Ebeveyn Davranışları Açısından İncelenmesi

Ceren KILIÇ¹ , Nilgün METİN² 

Gönderim Tarihi: 11 Nisan, 2022

Kabul Tarihi: 14 Nisan, 2024

Basım Tarihi: 31 Aralık, 2024
Erken Görünüm Tarihi: 10 Eylül, 2024

Öz

Amaç: Araştırmanın amacı 12-36 aylık çocukların ekran sürelerinin ebeveyn davranışları bağlamında incelenmesidir. **Gereç ve Yöntem:** Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel araştırma deseninde bir çalışmadır. Gönüllü Katılım Formu'nu doldurarak araştırmaya katılım konusunda gönüllülük gösteren ve 12-36 aylık çocuğu olan toplam 129 anne ve baba bu çalışmanın katılımcılarını oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak katılımcıların demografik bilgilerine ilişkin bilgi elde edebilmek amacıyla "Genel Bilgi Formu" ve literatür taraması ve uzman görüşüne dayalı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve çocuklar ile anne-babaların ekran temelli uygulamaları kullanımına ilişkin tutumlarını/davranışlarını belirlemeye yönelik "12-36 Aylık Çocukların Ekran Süresini Belirleme Anketi" kullanılmıştır. Veriler Pearson korelasyon analizi ve Tek Yönlü Varyans analizi ile çözümlenmiştir. **Bulgular:** Araştırmada, 25-36 aylık çocukların ekran süresinin 12-24 aylık çocukların ekran süresinden daha yüksek olduğu ve çocukların yaşı arttıkça ekran süresinin de arttığı tespit edilmiştir. Öte yandan araştırmanın bulguları, ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça çocukların ekran süresinin azaldığını ve annenin TV izleme süresi arttıkça çocukların ekran süresinin arttığını ortaya koymuştur. Ayrıca araştırmada şaşırtıcı olmayan bir şekilde televizyonun gün içinde sürekli açık olduğu durumda çocukların ekran süresinin arttığı belirlenmiştir. Son olarak, ebeveynlerin çocuklarının TV, akıllı telefon ve tablet kullanımına en çok meşgul oldukları zamanlarda ve çocuklarına yemek yedirdikleri zamanlarda izin verdikleri tespit edilmiştir. **Sonuç:** Çalışma sonuçlarına göre, 12-36 aylık çocukların ekran sürelerinin Amerikan Pediatri Akademisi'nin yaşlara göre belirlediği ekran sürelerine ilişkin standartlara uymadığı belirlenmiştir. Buna göre araştırmada küçük çocukların ekran temelli uygulamaları kullanım yaşının 36 aylıktan önce başladığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca çocukların yaşı arttıkça ekran süresinin arttığı, annelerin TV izleme süresinin artmasının çocukların ekran süresini de arttırdığı sonuçları elde edilmiştir.

Anahtar kelimeler: ekran süresi, dijital medya araçları, erken çocukluk, bebekler

¹Ceren Kılıç (Sorumlu Yazar). (Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Çocuk Gelişimi Programı, Ankara/Türkiye, e-posta: dckocak@baskent.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5801-8869)

²Nilgün Metin. (Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara/Türkiye, e-posta: eminenilgun.metin@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9763-2896)

Examination of Screen Time of 12–36-Month-Old Children in Terms of Parental Behaviors

Ceren KILIÇ¹ , Nilgün METİN² 

Submission Date: April 11th, 2022

Acceptance Date: April 14th, 2024

Pub.Date: December 31st, 2024

Online First Date: September 10th, 2024

Abstract

Objectives: The aim of the research is to examine the screen time of 12-36 month old children in the context of parental behaviors. This study was carried out to determine the screen time of 12–36-month-old children in terms of parental behaviors.

Materials and Methods: The study is a correlational research design from quantitative research methods. A total of 129 mothers and fathers with children aged 12-36 months who volunteered to participate in the study by filling out the "Consent Form" constituted the participants of this study. As a data collection tool, the "General Information Form" was used to obtain information about the demographic information of the participants and the "Questionnaire for Determining the Screen Time of 12-36-Month-old Children" developed by the researchers based on the literature review and expert opinion to determine the attitudes/behaviors of children and parents' regarding the use of screen-based applications. The data were analyzed with Pearson correlation analysis and one-way variance analysis.

Results: In the study, it was found that the screen time of 25-36-month-old children was higher than the screen time of 12-24-month-old children and screen time increased as the age of children increased. On the other hand, the findings revealed that children's screen time decreased as the educational level of their parents increased and children's screen time increased as the mother's TV viewing time increased. Not surprisingly, the study also showed that children's screen time increased when the TV was constantly on during the day. Finally, the research revealed that parents allowed their children to watch TV, use smartphones and tablets mostly when they were busy and when they were feeding their children.

Conclusion: According to the results of the study, it was determined that the screen time of children aged 12-36 months did not meet the standards for screen time set by the American Academy of Pediatrics. Accordingly, the study concluded that the age of young children's use of screen-based applications starts before 36 months of age. In addition, it was concluded that screen time increased as the age of children increased, and that the increase in mothers' TV viewing time also increased children's screen time.

Keywords: *screen time, digital media tools, early childhood, toddlers*

Ceren Kılıç (Corresponding Author). (Başkent University, Vocational School of Social Sciences, Child Development Program, Ankara/ Türkiye, e-mail: dckocak@baskent.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5801-8869).

² **Nilgün Metin.** (Hacettepe University, Faculty of Health Sciences, Child Development Department, Ankara/Türkiye, e-mail: eminenilgun.metin@hacettepe.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9763-2896)

Giriş

Günümüzde gelişen teknolojiye paralel olarak kullanım kolaylığı, internete kolay erişim sağlamaları bakımından özellikle akıllı telefon, tablet gibi dijital cihazların kullanımı hem çocuklar hem de ebeveynler arasında yaygınlaşmaktadır. Diğer yandan geçmişte evlerin sadece oturma salonunda bulunan televizyon sayısı bugün artış göstermiş, bununla birlikte tablet, akıllı telefon ve internet kullanımının günlük yaşamımızda daha fazla yer almaya başlamasıyla çocukların ekran karşısında geçirdikleri süreler ile dijital medya araçlarını kullanma yaşı değişmeye başlamıştır (Reid Chassiakos vd., 2016; Ribner ve McHarg, 2021; TÜİK, 2022).

Çocuklar, dokunarak basit bir biçimde kullanabilme ve kolayca kavrayabilme olanağı sunmaları nedeniyle özellikle akıllı telefon ve tabletleri kullanmayı tercih etmektedirler (Özdemir Erem, 2016). Nitekim ebeveynlerin de çocuğa yemek yedirme, çocuğu uyutma, meşgulken çocuğu oyalama gibi rutin bakım sürecinde ve/veya eğitsel bir unsur olarak (Gökçe vd., 2021; Sivrikova vd., 2020) dijital medya araçlarını çocuklarına erken yaşlardan itibaren sundukları görülmektedir. Bu durum erken yaşlardan itibaren ekran karşısında geçirilen sürenin küçük çocukların gelişimine olası etkileri ile ilgili endişeleri beraberinde getirmektedir. Common Sense Media (2020) Raporu'na göre 2 yaşından küçük bebeklerde günlük ekran süresi 49 dakika, 2 ila 4 yaşındaki çocuklar iki buçuk saat (2,5 saat) ve 5 ila 8 yaşındaki çocukların ise üç saatten fazla (3,05 saat) ekran süresi olduğu belirlenmiştir. Söz konusu rapora ilişkin sonuçlar küçük çocukların ekran karşısında geçirdikleri sürelerin Amerikan Pediatri Akademi'sinin yaşlara göre belirlediği ekran sürelerine ilişkin standartlardan farklılaştığını göstermektedir Amerikan Pediatri Akademisi (APA), (2016; 2019). Yaşamın ilk üç yılının gelişimsel açıdan kritik bir dönem olması sebebiyle bebek ve küçük çocukların ekran karşısında geçirdikleri süre onların beyin gelişimi başta olmak üzere dikkat, uyku düzeni, öğrenme, dil ve sosyal-duygusal gelişimleri açısından önemlidir (APA, 2019; Duch vd., 2013; Reid Chassiakos vd., 2016; Zimmerman vd., 2007).

Alan yazında küçük çocukların ekran sürelerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği araştırmalara rastlanmaktadır. Günüş ve Atlı (2018), yaptıkları çalışmada, ebeveynlerin teknolojik aletleri bebekleri uyutma, yemek yedirme, dil gelişimini hızlandırma gibi amaçlar için kullandıklarını belirlemişlerdir. Öte yandan teknolojinin bebeklerin davranışı ve psikolojisi üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak bir etkisinin (bağımlılık, şiddet veya eğitsel kazanımlar) olduğunu ortaya koymuşlardır. Özkılıç Kabul (2019), üç yaşındaki çocuklarda teknolojik alet kullanımının sosyal beceri, oyun becerisi ve dil gelişimi üzerindeki etkisini incelediği çalışmasında,

akıllı telefon ile oynayan çocukların dil gelişimlerinin diğer çocuklardan dikkat çekici düzeyde daha yüksek olduğunu, tabletle oynayan çocukların sosyal gelişim düzeylerinin tabletle oynamayan çocuklara oranla daha düşük olduğunu, tabletle/telefonla oynamayan, uykuya geçerken/yemek yerken tablet/telefonla oynamayan, tableti elinden alındığında önemsemeyen çocukların ise oyun becerisinin diğer çocuklardan yüksek olduğunu bulmuştur. Baek ve diğerleri (2013) araştırmalarında, bebekler ve küçük çocukların akıllı telefonu sıklıkla anneleri ile evdeyken günde ortalama bir saat ve haftada beş kereden az kullandıklarını belirlemişlerdir. Öte yandan annelerin bir bölümü, bir öğrenme aracı olarak çocuklarının akıllı telefon kullanmasını savunurken, bir bölümü de akıllı telefon kullanmasının bağımlılık yaratabileceği ve bilişsel gelişimini olumsuz etkileyebileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Yapılan çalışmalar, bebeklik döneminden itibaren küçük çocukların dijital medya araçları ile tanışmaya ve ebeveynleri aracılığıyla bu araçları kullanmaya başladıklarını göstermektedir (Duch vd., 2013; Elias ve Sulkin, 2019; Putnick vd., 2023). Günümüzde teknoloji iş, eğitim ve sosyal yaşam başta olmak üzere yaşamımızın her alanında yer almakta ve teknoloji kültürünün içine doğan çocuklar birer dijital yerli olarak teknolojinin dilini erken yaşlardan itibaren öğrenmeye başlamaktadır (Bedford vd., 2016). Anne babanın günlük yaşamlarında dijital medya araçlarına yönelik tutumları şüphesiz çocukların da dikkatini çekmekte ve çocuklar da erken yaşlardan itibaren dijital medya araçlarına ilgi duymaktadırlar. Küçük çocuklar ilk olarak anne ve babaları ile özdeşim kurmakta ve birçok davranışı onları gözlemleyerek öğrenmektedirler (Bandura, 1977). Bu nedenle bu araştırmada, anne ve babaların dijital medya araçlarını kullanma (TV, tablet, akıllı telefon kullanımları, çocukların TV, tablet, akıllı telefon kullanımına yönelik tutumları) konusundaki tutum ve davranışları ile 12-36 aylık çocukların ekran süreleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. 12-26 aylık çocukların ekran süresi ile annelerin ekran süresi arasında ilişki var mıdır?
2. 12-36 aylık çocukların ekran süresi ile babaların ekran süresi arasında ilişki var mıdır?
3. 12-36 aylık çocukların dijital medya araçlarını (TV, tablet, akıllı telefon) kullanımları ile ekran süreleri arasında ilişki var mıdır?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Deseni ve Etik Kurul İzni

Anne ve babaların dijital medya araçlarını kullanma araçlarını kullanma (TV, tablet, akıllı telefon kullanımları, çocukların TV, tablet, akıllı telefon kullanımına yönelik tutumları) davranışları ile 12-36 aylık çocukların ekran süreleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı güncel çalışma nicel araştırma yöntemlerinden Korelasyonel (İlişkisel) araştırma desenindedir. Korelasyonel araştırma, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2014). Bu çalışma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan (2 Kasım 2020 Sayı: E-35853172-755.02.01.-00001311662) gerekli izin alınmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Kartopu örnekleme belirli, sınırlayıcı özelliklere ve ulaşılması güç bireysel özelliklere sahip bireyler üzerinde yapılan bir örneklemedir (Erkuş, 2005). Araştırma 2020 yılı içerisinde pandemi sürecinde sosyal mesafe kurallarının uygulandığı dönemde yapıldığından ve sınırlı, ulaşılması güç özelliklerdeki katılımcılarla yürütüldüğünden kartopu örnekleme ile katılımcılara ulaşılması hedeflenmiştir. Bu amaçla çalışmaya dahil edilecek katılımcıların;

- 12-36 aylık normal gelişim gösteren çocuğa sahip olması,
- Çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna gitmemesi, evde bakım alması,
- Katılımcıların Ankara'da ikamet etmesi,
- Anne ve babanın hayatta ve birlikte olması şeklinde belirlenmiştir.

Kartopu örneklemede, çalışmaya katılan her bir kişinin belli özellikleri yönünden çalışmaya katılabilecek başka bireyler önermesi istenir ve istenen katılımcı sayısına ulaşılan kadar bu işleme devam edilir (Christensen vd., 2015). Bu doğrultuda araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden ve sözü edilen özellikleri karşılayan toplam 129 anne ve baba bu çalışmanın katılımcılarını oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Gönüllü Katılım Formu

Katılımcılara araştırmanın niteliği ve amacı hakkında bilgiler verilen, araştırmaya katılımın tamamen gönüllülük esasına dayalı olduğunu ve çalışma kapsamında tüm bilgilerin gizli tutulacağını bildiren bir formdur.

Genel Bilgi Formu

Çocuklara ilişkin yaş, cinsiyet bilgileri ile anne ve babaların yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, aile yapısı, sahip olunan çocuk sayısı, çocuğun bakımından birincil sorumlu olan kişi, gün içerisinde çocukla geçirilen süre ve çocukla gerçekleştirilen etkinlikler hakkında bilgi edinebilmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş bir formdur.

12-36 Aylık Çocukların Ekran Süresini Belirleme Anketi

Çocukların ve anne babaların teknolojik alet kullanımlarına ve ekran sürelerine ilişkin bilgiler elde etmek amacıyla Özkılıç Kabul (2019) tarafından geliştirilen “*Teknolojik Aletler Kullanım Anketi*”nden yararlanılmıştır. Anketten yararlanabilme konusunda Özkılıç Kabul (2019)’den izin alınmıştır. Mevcut anket, araştırmacının amacı doğrultusunda ilgili literatür taranarak yeni soruların/maddelerin çıkarılması ve yeni soruların/maddelerin eklenmesi ile araştırmacı tarafından revize edilmiştir. Oluşturulan anket, Çocuk Gelişimi, Okul Öncesi Öğretmenliği ve Ölçme Değerlendirme alanından olmak üzere toplam üç alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Soruların geçerliğine/uygunluğuna ilişkin uzman görüşlerini belirlemek için, “uygun/geçerli”, “uygun değil/geçerli değil” şeklinde iki seçenekli cevap formatı kullanılmıştır. Uzmanların anket formundaki soruların/maddelerin uygunluğu konusunda yaptıkları değerlendirmeler arasındaki uyum, uyuşum yüzdesi kullanılarak hesaplanmıştır. Bu amaçla Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik formülü (Güvenirlik: Görüş Birliği / Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) kullanılarak uzmanlar arası uyuşum yüzdesi %79,36 olarak hesaplanmıştır. Yapılan bu hesaplama sonucunda elde edilen uyuşum yüzdesinin %70’in üzerinde olması, anketin güvenilir olduğunu göstermektedir. Yeni adı ile “*12-36 Aylık Çocukların Ekran Süresini Belirleme Anketi*” çocukların ve anne-babaların TV/tablet/akıllı telefon kullanma durumlarını (örn; *Çocuğunuzun gün içinde televizyon izlemesine izin veriyor musunuz? Evet/Hayır seçenekli*) bu araçları kullanma süreleri ve zamanı (örn; *Çocuğunuzun gün içinde ne kadar süre ile televizyon izlemesine izin veriyorsunuz?/ Annenin akıllı telefonu/tableti/bilgisayarı gün içinde kullanma süresi:...*), çocukların bu araçları kiminle kullandıklarını (*Çocuğunuz tableti kiminle birlikte kullanır? Birden fazla seçenek işaretleme olanağı*) belirlemeye yönelik, açık uçlu sorular, boşluk doldurma soruları ve kapalı uçlu sorular olmak üzere 31 sorudan oluşan anne ve baba öz bildirimine dayalı bir formdur.

Veri Toplama İşlemi

Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu’ndan araştırmacının gerçekleştirilebilmesine yönelik izin alındıktan sonra “*Gönüllü Katılım Formu*”, “*Genel Bilgi Formu*” ve “*12-36 Aylık Çocukların*

Ekran Süresini Belirleme Anketi” Google forma aktarılarak dijital yolla anne ve babalara ulaştırılmıştır. Veriler 2020 yılı Kasım-Aralık ayları arasında toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri IBM SPSS 24 programı ile analiz edilmiştir. Yapılan analizlerde öncelikle araştırmaya katılan anne-babalar ve çocuklarına ilişkin demografik özellikler ile anne-baba-çocuk ilişkisine yönelik olarak sorulan sorulara verilen cevaplar, evdeki dijital medya araçlarını kullanım durumu, çocuğun TV/akıllı telefon/tablet kullanımı, anne-babaların ve çocuğun ortalama ekran süreleri betimleyici analizler ile gösterilmiştir.

Değişkenlerin normal dağılıma uyum gösterme durumları çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılarak tespit edilmiştir. Bu değerlerin $\pm 1,5$ aralığında olması değişkenlerin normal dağılıma uyum sağladığını göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bundan dolayı araştırma değişkenlerine yönelik olarak yapılan analizlerde parametrik analiz yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın hipotezleri test edilirken sürekli değişkenler arasındaki ilişkilerde Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Gruplar arasındaki farklılıkların incelendiği analizlerde iki grup arasındaki farklılık bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla grup arasındaki farklılık ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiş olup gruplar arasındaki anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek amacıyla varyansların homojen dağıldığı Bonferroni Post-hoc testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarının yorumlanmasında anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Bulgular

12-36 aylık çocukların ekran sürelerinin anne ve baba davranışları (TV, tablet, akıllı telefon kullanımları, çocukların TV, tablet, akıllı telefon kullanımına yönelik tutumları) açısından incelenmesi amacıyla planlanan çalışmada katılımcıların demografik özellikleri, araştırma sorusuna yönelik elde edilen bulgular ve istatistiksel analiz sonuçları 1-12 no’lu tablolarda sunulmuştur.

Tablo 1’e göre çocukların yaş ortalaması 27,19 ($\pm 6,71$) ay olup çocukların bakımı ile çoğunlukla annenin (%50,4) ilgilendiği görülmektedir. Anne ve babaların büyük bir kısmının 30-39 yaş aralığında olduğu, anne ve babaların çoğunlukla lisans düzeyinde eğitime sahip olduğu, öte yandan annelerin %41,9’unun tam zamanlı, babaların ise %91,5’inin tam zamanlı çalıştığı görülmektedir. Bununla birlikte araştırmaya katılan katılımcıların hiçbiri “okuryazar değil”,

“ilkokul” ve “ön lisans” seçeneklerini işaretlemediğinden ilgili kategoriler tabloya dahil edilmemiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	N	%
Cinsiyet		
Kız	62	48,1
Erkek	67	51,9
Çocuğun bakımı ile ilgilenen kişi		
Anne	65	50,4
Baba	1	0,8
Anne ve baba	43	33,3
Bakıcı	11	8,5
Büyükanne/Büyükbaba	9	7,0
Annenin yaşı		
20-29	21	16,3
30-39	100	77,5
40 ve üstü	8	6,2
Babanın yaşı		
20-29	9	7,0
30-39	94	72,9
40 ve üstü	26	20,2
Anne eğitim durumu		
Ortaokul mezunu	6	4,7
Lise mezunu	12	9,3
Lisans mezunu	78	60,5
Lisansüstü mezunu	33	25,6
Baba eğitim durumu		
Ortaokul mezunu	3	2,3
Lise mezunu	22	17,1
Lisans mezunu	83	64,3
Lisansüstü mezunu	21	16,3
Anne çalışma durumu		
Evden çalışma	11	8,5
Yarı zamanlı	12	9,3
Tam zamanlı	54	41,9
Çalışmıyor	52	40,3
Baba çalışma durumu		
Home-office	7	5,4
Yarı zamanlı	2	1,6
Tam zamanlı	118	91,5
Çalışmıyor	2	1,6

Tablo 2. Ebeveyn-Çocuk İlişkilerine Yönelik Bulguların Dağılımı

	Ort.	SS
Annenin gün içinde çocukla birlikte geçirdiği ortalama süre (saat)	10,02	6,03
Babanın gün içinde çocukla birlikte geçirdiği ortalama süre (saat)	4,58	4,14

Tablo 2 incelendiğinde, annenin gün içinde çocukla birlikte geçirdiği ortalama süre 10,02±6,03 iken bu süre baba için ortalama 4,58±4,14 olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Evde Teknolojik Aletlerin Varlığına İlişkin Bulgular

	N	%
Evde bulunan TV sayısı		
Hiç yok	2	1,6
1 adet	73	56,6
2 adet	42	32,6
3 adet ve üzeri	12	9,3
TV'nin bulunduğu ortamlar (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)		
Oturma salonu	125	96,9
Mutfak	42	32,6
Çocuk odası	-	-
Diğer	14	10,9
TV'nin gün içerisinde açık olduğu süre		
Hiç açık olmaz	12	9,3
Günde 1-2 saat	47	36,4
Günde 3-4 saat	47	36,4
Gün boyu sürekli açık	23	17,8
Evde bulunan bilgisayar sayısı		
Hiç yok	26	20,2
1 adet	68	52,7
2 adet	31	24,0
3 adet ve üzeri	4	3,1
Evde bulunan tablet sayısı		
Hiç yok	68	52,7
1 adet	50	38,8
2 adet	11	8,5
Evde bulunan akıllı telefon sayısı		
Hiç yok	1	,8
1 adet	1	,8
2 adet	105	81,4
3 adet ve üzeri	22	17,1

Tablo 3'te görüleceği üzere katılımcıların %56,6'sının evinde 1 adet, %32,6'sında 2 adet ve %9,3'ünde 3 adet TV bulunmaktadır. Televizyon, katılımcıların %96,9'unun evinde oturma odasındadır ve hiçbirinde TV'nin çocuk odasında yer almadığı görülmektedir. Katılımcıların %17,8'inin evinde TV gün boyu sürekli açıktır. Katılımcıların %20'sinin evinde bilgisayar, %52,7'sinin evinde tablet, %0,8'inin evinde akıllı telefon yoktur. Katılımcıların %52,7,'sinde en az bir bilgisayar, %38,8 en az bir tablet ve %81,4 ünde akıllı telefon bulunmaktadır.

Tablo 4. Çocuğun TV İzlemesine İlişkin Bulgular

	N	%
Çocuğunuzun gün içinde televizyon izlemesine izin veriyor musunuz? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)		
Evet	109	84,5
Hayır	20	15,5
Çocuğun TV izlemesine izin verilen zaman aralığı (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)		
İstediği her zaman	18	14,0
Yemek yerken	33	25,6
Anne ya da baba meşgulken	64	49,6
Uyumadan önce	10	7,8
Diğer	21	16,3
Çocuğun TV'yi birlikte izlediği kişi (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)		
Tek başına	41	31,8
Anne ile	79	61,2
Baba ile	69	53,5
Bakıcı ile	10	7,8
Kardeş(ler)i ile	23	17,8
Büyükanne/Büyükbaba ile	26	20,2
Diğer	4	3,1

Çocuğun TV izlemesine ilişkin bulguların verildiği Tablo 4'te katılımcıların %84,5'i çocuklarının televizyon izlemesine izin vermektedir; en sık izin verdikleri zamanların sırasıyla anne ya da baba meşgulken (%49,6) ve yemek yerken (%25,6) olduğu görülmektedir. Çocuklar TV'yi en çok anne ile (%61,2) izlemektedir.

Tablo 5'e göre, katılımcıların %64,3'ü çocuklarının akıllı telefon kullanmasına izin vermektedir; bu izni daha çok %32,6'sı anne ya da baba meşgulken ve %25,6'sı yemek yerken verdikleri görülmektedir. Çocuğun akıllı telefonu en çok anne ile (%50,4) birlikte kullandığı belirlenmiştir.

Tablo 5. Çocuğın Akıllı Telefon Kullanmasına İlişkin Bulgular

	N	%
Çocuğunuzun akıllı telefon kullanmasına izin veriyor musunuz?		
Evet	83	64,3
Hayır	46	35,7
Çocuğın akıllı telefon kullanmasına izin verilen zaman aralığı (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)		
İstedığı her zaman	20	15,5
Yemek yerken	33	25,6
Anne ya da baba meşgulken	42	32,6
Uyumadan önce	7	5,4
Diğer	5	3,9
Çocuğın akıllı telefonu birlikte kullandığı kişi (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)		
Tek başına	34	26,4
Anne ile	65	50,4
Baba ile	52	40,3
Bakıcı ile	4	3,1
Kardeş(ler)i ile	13	10,1
Büyükanne/Büyükbaba ile	9	7,0
Diğer	2	1,6

Tablo 6. Çocuğın Tablet Kullanmasına İlişkin Bulgular

	N	%
Çocuğunuzun tablet kullanmasına izin veriyor musunuz?		
Evet	35	27,1
Hayır	94	72,9
Çocuğın tablet kullanmasına izin verilen zaman aralığı (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)		
İstedığı her zaman	9	7,0
Yemek yerken	14	10,9
Anne ya da baba meşgulken	16	12,4
Uyumadan önce	6	4,7
Diğer	2	0,8
Çocuğın tableti birlikte kullandığı kişi (Birden fazla seçenek işaretlenebilir)		
Tek başına	20	15,5
Anne ile	24	18,6
Baba ile	18	14,0
Bakıcı ile	6	4,7
Kardeş(ler)i ile	12	9,3
Büyükanne/Büyükbaba ile	3	2,3
Diğer	2	1,6

Çocuğun tablet kullanımına ilişkin bulguların yer aldığı Tablo 6'ya göre katılımcıların %27,1'i çocuklarının tablet kullanmasına izin verirken %72,9'u izin vermemektedir. Önceki tablolarda olduğu gibi tablet kullanma izninin %12,4'ü anne ya da baba meşgulken ve %10,9'u ise yemek yerken verilmektedir. Çocukların %18,6'sı anne ile, %15,5'i ise tek başına tablet kullanmaktadır.

Tablo 7. Çocukların Ekran Sürelerine İlişkin Bulgular

	Yaş	N	Min	Maks	Ort.	SS
Çocuğun toplam ekran süresi	12-24 ay	43	,00	300,00	89,35	79,72
	25-36 ay	86	,00	780,00	151,98	127,12
Çocuğa gün içerisinde TV izlemesi için izin verilen süre (dk)	12-24 ay	43	,00	240,00	54,93	52,37
	25-36 ay	86	,00	480,00	80,81	77,28
Çocuğa gün içerisinde akıllı telefon kullanması için izin verilen süre (dk)	12-24 ay	43	,00	180,00	27,09	45,14
	25-36 ay	86	,00	240,00	40,00	48,88
Çocuğa gün içerisinde tablet kullanması için izin verilen süre (dk)	12-24 ay	43	,00	120,00	7,33	23,46
	25-36 ay	86	,00	360,00	31,16	57,68
12-36 aylık çocukların toplam ekran süresi	12-36 ay	129	,00	780,00	131,10	117,03

Tablo 7'ye göre, 12-24 aylık çocukların toplam ekran süresi 89,35±79,72 dakika ve 25-36 aylık çocukların toplam ekran süresinin ise 151,98±127,12 dakika olduğu görülmüştür. Çocukların yaşlarına göre dijital medya araçlarını süresi dağılımına bakıldığında, 12-24 aylık olanların günlük TV izleme süresi 54,93±52,37 dakika, günlük akıllı telefon kullanma süresi ortalama 27,09±45,14 dakika ve tablet kullanma süresi ise 7,33±23,46 dakika olarak bulunmuştur. 25-36 aylık çocukların günlük TV izleme süresinin ortalama 80,81±77,28 dakika, akıllı telefon kullanma süresinin ortalama 40,00±48,88 dakika ve tablet kullanma süresinin ise 31,16±57,68 dakika olduğu görülmüştür.

Tablo 8. Ebeveynlerin Ekran Sürelerine İlişkin Bulgular

	N	Min	Maks	Ort.	SS
Annenin gün içinde TV izleme süresi (saat)	129	,00	8,00	1,51	1,49
Babanın gün içinde TV izleme süresi (saat)	129	,00	12,00	2,15	1,81
Annenin akıllı telefonu/tableti/bilgisayarı gün içinde kullanma süresi (saat)	129	,00	24,00	4,45	5,52
Babanın akıllı telefonu/tableti/bilgisayarı gün içinde kullanma süresi (saat)	129	,00	24,00	5,88	5,07

Tablo 8'e göre annenin gün içinde TV izleme süresi ortalama $1,51 \pm 1,49$ saat ve babanın ortalama $2,15 \pm 1,81$ saat; annenin günlük akıllı telefon/tablet/bilgisayar kullanma süresi ortalama $4,45 \pm 5,52$ saat babanın ise ortalama $5,88 \pm 5,07$ saat olduğu gözlenmiştir.

Tablo 9. Çocukların ve Anne-Babanın Demografik Özellikleri ile Çocuğun Ekran Süresi Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

	N	Ort	SS	F & t	p
Yaş (ay)					
12-24 ay	43	89,35	79,72	-2,950	,004
25-36 ay	86	151,98	127,12		
Cinsiyet					
Kız	62	119,55	97,28	-1,079	,283
Erkek	67	141,79	132,56		
Sahip olunan çocuk sayısı					
1	72	114,72	79,47	-1,802	,074
2 veya 3	57	151,79	150,05		
Çocuğun bakımı ile ilgilenen kişi					
Anne	65	155,03	144,09	3,893	,023
Anne ve baba	43	92,44	67,81		
Diğer (baba, bakıcı vs.)	21	136,19	80,33		

Tablo 9'da bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre çocuğun ekran süresinin çocuğun yaş grubuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür, $t = -2,950$, $p < ,01$. Buna göre 25-36 aylık olan çocukların ekran süresi, 12-24 aylık olan çocukların ekran süresinden anlamlı bir şekilde fazladır. Ayrıca yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre çocuğun bakımı ile ilgilenen kişi ile ekran süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş olup ($F_{(2,126)} = 3,893$, $p < 0,5$) çocuğun bakımı ile ilgilenen kişinin anne olması, anne ve baba olmasından anlamlı bir şekilde fazladır. Öte yandan yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre cinsiyet ve sahip olunan çocuk sayısının ekran süresi ile arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, $p > ,05$.

Tablo 10'da bağımsız örneklem t testi sonucunda annenin yaşı ve çocuğun ekran süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur $t = 2,774$, $p < ,01$. Ayrıca yapılan tek yönlü varyans analizine göre anne ve baba eğitim durumu ile çocuğun ekran süresi arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur, $F_{(2,126)} = 13,988$, $3,103$, $p < ,05$. Hem annelerde hem de babalarda, eğitim durumu lise ve öncesi olan katılımcıların çocuklarının ekran süresi ebeveynleri lisans ve lisansüstü mezunu olan çocukların ekran süresine göre anlamlı bir şekilde daha fazladır.

Tablo 10. Ebeveynlerin Demografik Özellikleri ile Çocuğun Ekran Süresi Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

	N	Ort	SS	F & t	p
Annenin yaşı					
20-29	21	194,29	203,33	2,774	,006
30 ve üstü	108	118,81	87,86		
Babanın yaşı					
20-39	103	122,23	116,89	-1,726	,087
40 ve üstü	26	166,23	113,01		
Anne eğitim durumu					
Lise ve öncesi mezunu	18	240,67	228,36	13,988	,000
Lisans mezunu	78	129,36	76,91		
Lisansüstü mezunu	33	75,45	53,74		
Baba eğitim durumu					
Lise ve öncesi mezunu	25	179,20	191,35	3,103	,048
Lisans mezunu	83	124,60	91,25		
Lisansüstü mezunu	21	99,52	73,89		
Anne çalışma durumu					
Home-office veya yarı zamanlı	23	155,00	147,28	1,289	,279
Tam zamanlı	54	112,72	74,40		
Çalışmıyor	52	139,62	136,28		

Çalışmaya katılan babaların tamamına yakını (%91,5) tam zamanlı çalışan olduğu için baba çalışma durumuna göre karşılaştırma yapılmamıştır. Öte yandan babanın yaşı ve anne çalışma durumu ile çocuğun ekran süresi arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır, $p>,05$.

Tablo 11’de yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre TV’nin gün içerisinde açık olduğu süre ile çocuğun ekran süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır, $F_{(3,125)} = 6,205$, $p<,01$. Buna göre TV’nin gün boyu açık olduğu durumda çocuğun ekran süresi, TV’nin hiç açık olmaması ve 1-2 saat açık olması durumlarına göre anlamlı bir şekilde daha fazladır.

Tablo 11. Dijital Medya Araçları Kullanımı ile Çocuğun Ekran Süresi Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

	N	Ort	SS	F& t	p
Evde bulunan TV sayısı					
1 adet	73	125,58	95,40	1,042	,356
2 adet	42	151,67	156,02		
3 adet ve üzeri	12	103,75	75,02		
TV'nin gün içerisinde açık olduğu süre					
Hiç açık olmaz	12	90,42	52,16	6,205	,001
Günde 1-2 saat	47	92,45	69,62		
Günde 3-4 saat	47	143,34	99,60		
Gün boyu sürekli açık	23	206,30	192,66		
Evde bulunan bilgisayar sayısı					
Hiç yok	68	123,12	115,92	,007	,993
1 adet	31	124,03	90,63		
2 adet ve üzeri	4	117,50	64,10		
Evde bulunan tablet sayısı					
Hiç yok	68	137,16	127,82	1,139	,323
1 adet	50	134,00	110,26		
2 adet	11	80,45	56,06		
Evde bulunan akıllı telefon sayısı					
2 adet	105	131,57	123,21	,258	,797
3 adet ve üzeri	22	124,41	89,56		

Tablo 12. Ebeveynlerin Ekran Süreleri ve Çocuğun Ekran Süreleri Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

		Çocuğun ekran süresi
Annenin gün içinde TV izleme süresi (saat)	r	,260
	p	,003
Babanın gün içinde TV izleme süresi (saat)	r	,100
	p	,259
Annenin akıllı telefonu/tableti/bilgisayarı gün içinde kullanma süresi (saat)	r	,111
	p	,211
Babanın akıllı telefonu/tableti/bilgisayarı gün içinde kullanma süresi (saat)	r	,148
	p	,095

Tablo 12’de yapılan Pearson korelasyon analizine göre annenin gün içinde TV izleme süresi ile çocuğun ekran süresi arasında anlamlı ve pozitif bir korelasyon bulunmuştur, ($r = ,260, p < ,05$); annenin gün içinde TV izleme süresi arttıkça çocuğun da ekran süresi artmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, 12-36 aylık çocukların ekran sürelerinin anne ve baba davranışları (TV, tablet, akıllı telefon kullanımları, çocukların TV, tablet, akıllı telefon kullanımına yönelik tutumları) açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular, ilgili literatür çerçevesinde tartışılmış ve yorumlanmıştır.

Araştırmada, annenin gün içinde çocukla birlikte geçirdiği ortalama süre 10,02(±6,03) saat iken babaların ortalama 4,58(±4,14) saat çocukla vakit geçirdiği bulunmuştur. Araştırmaya katılan katılımcıların evinde en az bir televizyon, bir bilgisayar, bir tablet ve iki adet akıllı telefon sahibi olduğu belirlenmiştir. Evde bulunan televizyonun çoğunlukla oturma odasında bulunduğu ve televizyonun günde en az 1-2 saat ila 3-4 saat açık olduğu belirlenmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre çocuğunun televizyon izlemesine izin veren katılımcı oranı %84,5, akıllı telefon kullanmasına izin veren katılımcı oranı %64,3 ve çocukların tablet kullanmasına izin veren katılımcı oranı ise %27,1 olarak belirlenmiştir. Araştırmada yer alan katılımcıların çocuklarının yaş ve gelişim özellikleri itibarıyla bilişsel ve ince motor beceriler açısından henüz yetkin olmayışları, akıllı telefon ve tabletleri manipüle etmelerinde zorlanmalarına neden olabilir. Bununla birlikte televizyonun, izleyicinin daha pasif olmasını gerektirmesine bağlı olarak, söz konusu yaş grubunun daha çok televizyon izlediği sonucu ortaya çıkarmış olabilir. Chang ve diğerleri (2018) bireylerin, 24 aylıktan önce akıllı telefon kullanmaya başladığını tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Cingel ve Krcmar (2013) da küçük çocukların medya araçlarını kullanma yaşının ortalama 18. Ay olduğunu tespit etmiştir. Araştırmamızdan elde edilen bulgu, literatür ile benzerlik göstermekte olup farklı kültürlerdeki 36 aydan küçük çocukların dikkate değer bir oranda bebekliğin çok erken aylarından itibaren medya araçlarını kullanmaya başladıklarını veya ailelerinin bu cihazları çocuklarına sunduklarını destekler niteliktedir.

Bu araştırmada, katılımcıların çocuklarının TV, akıllı telefon ve tablet kullanımına en çok anne baba meşgulken (sırasıyla;%49,6, %32,6 %12,4,) ve çocuklarına yemek yedirirken (sırasıyla;%25,6, %25,6, %10,9) izin verdikleri ortaya konmuş olup bu bulgular literatür (Işıkoğlu ve Ergenekon, 2021; Levine vd., 2019) ile paralellik göstermektedir. Araştırmada çocukların birincil bakım vereninin anne (%50,4) olması, bununla birlikte çocuğun bakımında babanın anne ile birlikte (%33,3) rol alması durumunun ve görece daha az bir rolü olan bakıcı (%8,5) ile büyükanne-büyükbaba (%7) desteğinin az olmasının bu duruma yol açabileceği düşünülmektedir. Ayrıca elde edilen bu bulgu, ebeveynlerin bu dijital cihazları kendi meşguliyetleri sırasında

çocuklarına yeterli bir bakım sunamamaları, buna karşın çocuğun da bu süreçte meşgul olabilmesi amacıyla geçici bir çözüm yolu olarak dijital cihazları çocuklarına sunduklarını düşündürmektedir.

Araştırmada 12-36 aylık çocukların dijital medya araçlarını (TV, akıllı telefon, tablet) en çok anne ile birlikte izledikleri/kullandıkları belirlenmiştir. Bu bulgu, bakım veren kişinin daha çok anne olmasının (Aguilar-Farias vd., 2021; Lin vd., 2022) doğal bir sonucu olarak düşünülmektedir. Diğer yandan araştırmada, çocukların genellikle sırasıyla baba, kardeşler, bakıcı ve büyükanne/büyükbaba ile dijital medya araçlarını kullandıkları da tespit edilmiştir. Alan yazında da çocukların dijital medya araçlarını genellikle ebeveynleri, kardeşleri, bakıcıları ile birlikte ve tek başına kullandıklarını gösteren çalışmalar mevcuttur (Aksoy, 2020; Baek vd., 2013; Holloway vd., 2015; Levine vd., 2019). Söz konusu bu bulgunun da anneye sağlanan sosyal destek yetersizliğinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte bu araştırmada çocukların bir kısmının dijital medya araçlarını tek başına kullandıkları sonucu da araştırmadan elde edilen dikkat çekici bir bulgudur. Söz konusu bulgu ışığında, ebeveynlerin küçük çocuklarını dijital medya içeriklerine tek başına maruz bırakmanın oluşturabileceği riskler konusunda yeterli farkındalığa sahip olmadıkları söylenebilir.

Bu çalışmada, 12-36 aylık çocukların ekran süresinin 131,10 dakika olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, küçük çocukların erken temelli uygulamaları bebekliğin erken döneminden itibaren kullanmaya başladıklarını gösterir niteliktedir. Nitekim, APA (2016), 18 aydan küçük yaştaki çocukların görüntülü konuşma haricinde ekrandan uzak tutulmalarını, 18-24 aylık çocukların kaliteli içerik ve ebeveyn rehberliği eşliğinde bir saatten daha az süre ile ekran temelli teknolojileri izleyebilecekleri ve 2 yaştan büyük çocuklar için ise ekran süresinin ebeveyn rehberliği ile günde 1 saat ile sınırlandırılması ve yüksek kalitedeki içeriklerin tercih edilmesini önermektedir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, literatürde yer alan farklı çalışmalarda da ekran süresinin bebekliğin erken döneminde başladığını ve küçük çocukların 24 aya kadar dokunmatik ekranlı teknolojiler ile etkileşim kurmaya başladıklarını desteklemektedir (Ahearne vd, 2015; Anand ve Krosnick , 2005; Cingel ve Krcmar, 2013; Holloway vd., 2015). Ayrıca araştırmada, 25-36 aylık olan çocukların ekran süresinin (151,98±127,12 dakika), 12-24 aylık olan çocukların ekran süresinden (89,35±79,72 dakika) fazla olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu bulgu, çocuğun yaşla birlikte bilişsel, sosyal-duygusal, motor gelişim alanlarında ilerleme kaydetmesiyle açıklanabilir. Piaget (1952)'ye göre çocuklar 18-24 aylık olduklarında zihinsel imgeler kullanarak bazı problemleri çözebilir, başkalarının davranışlarını inceleyip daha sonra taklit edebilirler. Ayrıca 18-

36 aylık dönemdeki çocukların, ince motor becerilerinin de gelişmeye başlamasıyla küçük çocuklar çeşitli araçları manipüle edebilirler (akt. Trawick-Smith, 2014) dolayısıyla, gelişen becerilerine paralel olarak televizyonu, akıllı telefon ve tableti açıp kapatma, istediği içeriği izlemeyi yönlendirme gibi becerilerde yaşla birlikte artan bir performans sergileyebilirler. Araştırmadan elde edilen bu bulgular, her iki yaş grubundaki çocukların APA tarafından belirlenen standartların oldukça üzerinde ekran sürelerinin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Kanıtlar, bebek ve küçük çocukların dijital medya araçlarını kullanımlarının ve ekran sürelerinin önerilen standartlardan farklılaştığı ve ekran süresinin yaşa paralel olarak arttığını (Bellagamba vd., 2021; Cingel ve Krcmar, 2013; Holloway vd., 2015; Levine vd., 2019 Pedrotti vd., 2021) vurgulanmaktadır.

Araştırmada annenin gün içinde TV izleme süresinin ortalama $1,51 \pm 1,49$ saat ve babanın ortalama $2,15 \pm 1,81$ saat; annenin günlük akıllı telefon/tablet/bilgisayar kullanma süresinin ortalama $4,45 \pm 5,52$ saat, babanın ise ortalama $5,88 \pm 5,07$ saat olduğu belirlenmiştir. Söz konusu bulgular anne ve babaların ekran temelli uygulamaları ilgili literatürle paralel olarak sıklıkla kullandıklarını ve ekran süresini konusunda çocuklarına model olabileceklerini gösterir niteliktedir (Tang vd., 2018).

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuç ise çocuğun bakımı ile ilgilenen kişi ile ekran süresi arasında anlamlı bir ilişki bulunmasıdır. Buna göre, çocuğun bakımından annenin sorumlu olduğu çocukların ekran süresinin, anne ve babanın birlikte ilgilendiği çocukların ekran süresine göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Günel Karaburun (2021)' da sadece annenin ilgilendiği bebeklerin ekran maruziyeti oranının, anne ile birlikte diğer aile üyelerinin ilgilendiği bebeklere göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Yapılan boylamsal bir çalışma anne-çocuk etkileşiminin 18 ayda artmasının ve 3 yaşta daha nitelikli bakım sağlanmasının sırasıyla 2-3 yaş ve 4 yaşta azalan ekran süresi ile pozitif ilişki gösterdiğini ortaya koymuştur (Detnakintra vd., 2019). Araştırmadan elde edilen bu bulgu, çocuğa bakım veren olarak annenin, ev işlerine yönelik sorumlulukları nedeniyle anne-çocuk etkileşimine yönelik yetersizlikler gösterdiklerini ve/veya çalışan annelerin çocuklarıyla farklı etkinlikler yapmak yerine daha sık ekran temelli uygulamaları tercih etmiş olabileceklerini düşündürmektedir.

Araştırmada anne eğitim ve baba eğitim durumu ile çocuğun ekran süresi arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p < ,05$). Hem annelerde hem de babalarda, eğitim durumu lise ve öncesi olan katılımcıların çocuklarının ekran süresi ebeveynleri lisans ve lisansüstü mezunu olan çocukların ekran süresine göre anlamlı bir şekilde daha fazladır. Anne ve baba eğitim düzeyi yükseldikçe

çocuklarının ekran süresinin azaldığını vurgulayan bulgumuz literatür ile paralellik göstermektedir. Anand ve Krosnick (2005) yaptıkları araştırmada, anne ve baba eğitim düzeyi düşük olan çocukların daha uzun süre televizyon izlediğini ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde Günel Karaburun (2021) da anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça çocuklardaki ekran maruziyetinin azaldığını ilgili araştırmada tespit etmiştir.

Araştırmada annenin gün içinde TV izleme süresi arttıkça çocuğun da ekran süresinin arttığı belirlenmiştir ($p<.01$). Uluslararası literatürdeki benzer çalışmalar da çocukların ekran süresinde annelerin ekran süresinin belirleyici olduğu sonucunu desteklemektedir (Assathiany vd., 2018; Lauricella vd., 2015; Pedrotti vd., 2021; Vaala ve Hornik, 2014). Sosyal Bilişsel Öğrenme kuramına göre çocuklar bebeklik döneminden itibaren yakınında bulunan yetişkinlerin davranışlarını taklit ederek veya model alarak birçok beceri kazanır (Bandura, 1977). Bir çocuğun gün içerisinde en çok anne ile birlikte olduğu ve annenin televizyon karşısında fazla zaman geçirdiği durumlarda çocuğun annesinin bu davranışını taklit etmesinin doğal olduğu ve buna bağlı olarak ekran süresinin artabileceği sonucuna varılabilir.

Yapılan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda 12-36 aylık çocukların ekran sürelerinin Amerikan Pediatri Akademisi'nin yaşlara göre belirlediği ekran sürelerine ilişkin standartlara uymadığı, 36 aydan önce çocukların ekran temelli uygulamaları kullandığı, çocukların yaşı arttıkça ekran süresinin arttığı, annelerin TV izleme süresi arttıkça çocuklarının da ekran süresinin arttığı ve ebeveynlerin eğitim düzeyi arttıkça çocukların ekran süresinin azaldığı sonuçları elde edilmiştir.

Söz konusu araştırma belirli sınırlılıklara tabidir. Öncelikle, araştırmada kesitsel desen kullanılmıştır, dolayısıyla değişkenler arasında nedensellikten bahsedilemez. Örneklem Türkiye'nin Ankara ilindeki 12-36 aylık çocuğu olan anne ve babalar arasından seçilmiştir, bu nedenle elde edilen bulguların genellenebilirliğini arttırmak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırma pandemi sürecindeki güncellenen kısıtlamalar ve eğitim kurumlarına getirilen kısıtlamalar sırasında (Altıntaş ve Özata, 2021) gerçekleştiğinden gündüz bakımevine giden çocuklar kanalıyla anne ve babalara ulaşamadığından sınırlı bir örneklem grubu araştırmaya dahil olmuştur.

Bu sınırlılıklara rağmen bu araştırma, üç yaştan küçük çocukların ekran temelli uygulamaları kullanma ve ekran sürelerinin belirleyicisi olarak anne ve babaların ekran temelli uygulamaları kullanımları ve ekran sürelerine yönelik tutum/davranışlarını vurgulaması açısından

gelecekteki araştırmalara ışık tutmaktadır. Bu noktadan hareketle araştırma sonuçları doğrultusunda araştırmacılara, anne babalara ve toplumsal uygulamalara yönelik olarak aşağıdaki öneriler sunulabilir;

Araştırmacılara yönelik öneriler;

- Gelecekteki araştırmacılar, küçük çocukların ekran temelli uygulamaları kullanma ve ekran süresine etki eden faktörleri nedensel karşılaştırma araştırmaları ve ilişkiyel araştırmalar gerçekleştirerek, mevcut ilişkiyi genişletebilir, bu konuda modeller geliştirebilir.
- Yeni araştırmalar, küçük çocukların ekran süresi ile ekran temelli uygulamalara uzun süre maruz kalmanın etkileri, ekran süresi ile ebeveyn davranışları arasındaki ilişkiyi farklı gelişim dönemlerinde veya farklı kültürlerde ve eğitim sistemlerinde inceleyebilir veya boylamsal bir perspektifle değerlendirebilir.
- Anne ve babaların çocuklarına ekran temelli uygulamalarda nasıl içerikler sunduğuna yönelik nitel çalışmalar yürütülebilir.
- Aktif ve pasif ekran süresinin farklı yaş gruplarındaki çocuklardaki etkilerine ilişkin araştırmalar yürütülebilir.

Anne ve babalara yönelik öneriler;

- Elde edilen sonuçlar anne ve babaların kendi ekran süreleri konusunda bir farkındalık yaratarak çocuklarına bu konuda olumlu model olmalarını sağlayabilir,
- Anne ve babalar, çocuklarının dijital medya araçların maruz kalma süresi ve bu durumun küçük çocuklarda yaratabileceği olası riskler konusunda bilinçli seçimler yapmaya teşvik edilmelidir.
- Belirli dönemlerde ekran temelli uygulamalar olmaksızın anne-baba ve çocuk etkileşimine yönelik farklı stratejiler

Toplumsal uygulamalara yönelik öneriler;

- Bu araştırmadan çıkan sonuçlar doğrultusunda küçük çocuklarda ekran süresi kullanımının azaltması için önleme ve müdahale stratejileri geliştirilebilir,

Finansal Destek

Çalışma kapsamında finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Aguilar-Farias, N., Toledo-Vargas, M., Miranda-Marquez, S., Cortinez-O’Ryan, A., Cristi-Montero, C., Rodriguez-Rodriguez, F., Martino- Fuentealba, P., Okely, A.D. ve del Pozo Cruz, B. (2021). Sociodemographic Predictors of Changes in Physical Activity, Screen Time, and Sleep among Toddlers and Preschoolers in Chile during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(176),1-13. <https://doi.org/10.3390/ijerph18010176>
- Ahearne, C., Dilworth, S., Rollings, R., Livingstone, V., veMurray, D. (2015). Touch-screen technology usage in toddlers. *Arch Dis Child Published Online First*, 2015(0), 1-3. <https://doi.org/10.1136/archdischild-2015-309278>
- Aksoy, S. (2020). Akıllı cihazların ebeveynler tarafından çocuk bakımında bir bakıcı olarak kullanılması: Nitel bir araştırma. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, (7)11, 231-243. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/58010/811754>
- Altıntaş, M., ve Özata, M. (2021). Toplumun COVID-19 pandemisi sürecinde uygulamaya konulan tedbirlere yönelik düşüncelerinin ve tedbirlere uyma durumlarının incelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 172-185.
- Amerikan Pediatri Akademisi. (2020). *Announces new recommendations for children’s media use*. <https://pathwayped.com/american-academy-of-pediatrics-announces-new-recommendations-for-childrens-media-use/>
- Anand, S. ve Krosnick, J. A. (2005). Demographic predictors of media use among infants, toddlers, and preschoolers. *American Behavioral Scientist*, 48(5), 539-561. <https://doi.org/10.1177/0002764204271512>
- Assathiany, R., Guery, E., Caron, F. M., Cheymol, J., Foucaud, P., ve Gelbert, N. (2018). Children and screens: A survey by French pediatricians. *Archives de Pediatrie*, 25(2018), 84–88. <https://doi.org/10.1016/j.arcped.2017.11.001>Get rights and content
- Baek, Y. M., Lee, J. M., & Kim, K. S. (2013). A study on smart phone use condition of infants and toddlers. *International Journal of Smart Home*, 7(6), 123-132. <http://dx.doi.org/10.14257/ijsh.2013.7.6.12>
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Bedford, R., Saez de Urabain, I.R, Cheung, C.H.M, Karmiloff-Smith, A. ve Smith, T.J. (2016). Toddlers’ fine motor milestone achievement is associated with early touchscreen scrolling. *Frontiers in Psychology*, 7, 1108. <https://doi: 10.3389/fpsyg.2016.01108>
- Bellagamba, F., Presaghi, F., Di Marco, M., D’Abundo, E., Blanchfield, O., ve Barr, R. (2021). How infant and toddlers’ media use is related to sleeping habits in everyday life in Italy. *Frontiers in Psychology*, 12(589664), 1-13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.589664>.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları.
- Chang, H. Y., Jin Park, E., Jeong Yoo, H., Won Lees, J., ve Shin, Y. (2018). Electronic media exposure and use among toddlers. *Psychiatry Investigation*, 15(6), 568–573. <https://doi.org/10.30773/pi.2017.11.30.2>
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri desen ve analiz*. (A. Aypay, Çev.). Anı Yayıncılık.
- Cingel, D. P., ve Krcmar, M. (2013). Predicting media use in very young children: the role of demographics and parent attitudes. *Communication Studies*, 64(4), 374-394. <https://doi.org/10.1080/10510974.2013.770408>
- Common Sense Media. (2020). *The commonsense census: Media use by kids age zero to eight*. <https://www.common sense media.org/sites/default/files/uploads/research/2020 zero to eight census final web.pdf>
- Detnakarindra, K., Trairatvorakul, P., Pruksananonda, C., ve Chonchaiya, W. (2019). Positive mother-child interactions and parenting styles were associated with lower screen time in early childhood. *Acta Paediatrica*, (00), 1–10. <https://doi.org/10.1111/apa.15007>
- Duch, H., Fisher, E.M., Ensari, İ., ve Harrington, A. (2013). Screen time use in children under 3 years old: a systematic review of correlates. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10(102),1-10. <https://doi.org/10.1186/1479-5868-10-102>
- Elias, N. ve Sulkin, I. (2019). Screen-assisted parenting: the relationship between toddlers’ screen time and parents’ use of media as a parenting tool. *Journal of Family Issues*, 40(18),2801-2822. <https://doi.org/10.1177/0192513X19864983>
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel araştırma sarmalı*. Seçkin Yayınevi.

- Gökçe, A., Arslan, İ., Ülgen Öz, S., Mete, U., Taşçı, D., ve Yengil Tacı, D. (2021). Yedi yaş altı çocuklarda mobil ekran maruziyeti. *Ankara Eğitim Araştırma Hastanesi Dergisi*, 54(2), 188-193. <https://doi.org/10.20492/aeahtd.543807>.
- Günel Karaburun, İ. E. (2021). *İki yaşından küçük çocuklarda ekran maruziyeti buna etki eden bazı ailesel faktörler ve Anne Beck depresyon ölçeği ile olan ilişkisi* [Yayımlanmamış uzmanlık tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Günüç, S. ve Atlı, S. (2018). 18-24 aylık bebeklerde teknolojinin etkisine yönelik ebeveyn görüşleri. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 5(2), 205–226. <http://dx.doi.org/10.15805/addicta.2017.5.2.0047>
- Holloway, D.J., Green, L., ve Stevenson, K.J. (2015). Digitods: Toddlers, touch screens and Australian family life. *M/C Journal*, 18(5), 1-3. <https://doi.org/10.5204/mcj.1024>
- Işıkoğlu, N. ve Ergenekon, E. (2021). Should babies use technological tools? Investigation of mothers' perceptions and views. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 54(1), 117-140. <https://doi.org/10.30964/auebfd.767338>
- Lauricella, A. R., Wartella, E ve Rideout, V. J. (2015). Young children's screen time: The complex role of parent and child factors. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 36(2015), 11-17. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2014.12.001>
- Levine, L. E., Waite, B. M., Bowman, L. L., ve Kachinsky, K. (2019). Mobile media use by infants and toddlers. *Computers In Human Behavior*, 94 (2019), 92-99. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.12.045>
- Lin, Y., Zhang, X., Huang, Y., Jia, Z., Chen, J., Hou, W., Zhao, L., Wang, G. ve Zhu, J. (2022) Relationships between screen viewing and sleep quality for infants and toddlers in China: A cross-sectional study. *Frontiers in Pediatrics*, 10(987523),1-10. <https://doi.org/10.3389/fped.2022.987523>
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook: Qualitative data analysis*. Sage Publications Ltd.
- Özdemir Erem, N. H. (2016). Çocuk edebiyatı ve medya. T. Şimşek (Ed.), *Okul öncesinde çocuk edebiyatı ve medya el kitabı* içinde (ss.222-223). Grafiker Yayınları.
- Özkılıç Kabul, N. D. (2019). *Üç yaş çocuklarda teknolojik alet kullanımının sosyal beceri, oyun becerisi ve dil gelişimi üzerindeki etkilerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Pedrotti, B. G., Santos Almeida, C. R., Riter, H. S., Minghelli Pieta, M. A., Mallman, M. Y., Marques, F. M., Almeida, M. L., Frizzo, G. B., ve Vescovi, G. (2021). Infants' and toddlers' digital media use and mothers' mental health: a comparative study before and during the covid-19 pandemic. *Infant Mental Health Journal*, 43(1), 24-35. <https://doi.org/10.1002/imhj.21952>
- Putnick, D. L., Trinh, M. H., Sundaram, R., Bell, E. M., Ghassabian, A., Robinson, S. L., ve Yeung, E. (2023). Displacement of peer play by screen time: Associations with toddler development. *Pediatric Research*, 93(5), 1425–1431. <https://doi.org/10.1038/s41390-022-02261-y>
- Reid Chassiakos, Y. L., Radesky, J., Christakis, D., Moreno, M. A., Cross, C., Hill, D., ve Swanson, W. S. (2016). Children and adolescents and digital media. *Pediatrics*, 138(5).
- Ribner, A.D. ve McHarg, G. (2021). Screens across the pond: Findings from longitudinal screen time research in the US and UK. *Infant Behavior and Development*, 63 (2021), 101551. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2021.101551>.
- Sivrikova, N. V., Ptashko, T. G., Perebeynos, A. E., Chernikova, E. G., Gilyazeva, N. V. Ve Vasilyeva, V. S. (2020). Parental reports on digital devices use in infancy and early childhood. *Education and Information Technologies*, 25, 3957-3973. <https://doi.org/10.1007/s10639-020-10145-z>
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (sixth ed.). Pearson.
- Tang, L., Darlington, G., Ma, D.W.L. ve Haines, J. (2018). Mothers' and fathers' media parenting practices associated with young children's screen-time: A cross-sectional study. *BMC Obesity*, 5(37), 1-10. <https://doi.org/10.1186/s40608-018-0214-4>
- Trawick Smith, J. (2014). *Erken çocukluk döneminde gelişim çok kültürlü bir bakış açısı (5. Basım)*. (B. Akman, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık. (Orijinal eserin basım tarihi 2010).
- Vaala, S. E., ve Hornik, R. C. (2014). Predicting us infants' and toddlers' tv/video viewing rates: mothers' cognitions and structural life circumstances. *Journal of Children and Media*, 8(2), 163-182. <https://doi.org/10.1080/17482798.2013.824494>
- Zimmerman, F. J., Christakis, D. A., ve Meltzoff, A. N. (2007). Television and DVD/video viewing in children younger than 2 years. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 161(5), 473-479. <https://doi:10.1001/archpedi.161.5.473>.